

Oefeningen in het verdwijnen

ENKELE GEDACHTEN ROND ACTEREN

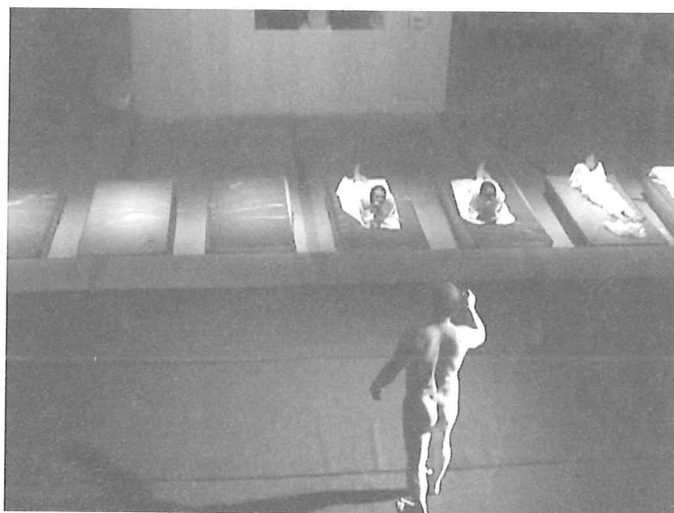
Luk Van den Dries

Bon. Het is wel nogal raar. Ik bedoel, voor de voorstelling *Sauna in Exile* wordt je gevraagd je uit te kleden. Je krijgt een badjas en slippers en dan kan je zelf een beetje kiezen wat je verder doet. Iets drinken in de bar tussen de andere badjassen. Of bloot de sauna induiken. Of wat *chillen* in de buurt van videoschermen. Of luisteren naar zang. Of gewoon wat rusten. Theater als zweetceremonieel. In een ruimte van extreme hitte en kou. Catharsis van poriënprut. Acteurs zijn er ook. Alleen zijn die niet zo goed te onderscheiden van de rest van de badjassen, c.q. bloterikken. Iemand vertelt iets over de rituelen van de sauna in het verre Noorden en demonstreert het gebruik van de *vihta*, takken om de bloedcirculatie aan te porren. Een paar mensen laten zich op de scène verdampen. Even ontstaat er zelfs het begin van een choreografie. Maar ook die lost op in damp, zweet, hitte. Juist dat oplossen is waar het hier om gaat. In dat egaal kostuum van badjas en bloot vlees verdwijnt elk verschil. Ik hok mee in de sauna, bloot. Ik zit mee op de scène, dampend.

Vanuit het raam van de bar op de hogere verdieping word ik misschien een acteur, wie weet. En is dat wel zo belangrijk? Gaat het hier juist niet om de eigen ervaring? In dit theater hoeft niets nog verteld, gedemonstreerd of verbeeld te worden. Het gaat om andere dingen. Om de waarneming van het lichaam. Om de waarneming door het lichaam. Om de intensiteit van het zintuiglijke. Om wat hitte en kou doen op je lichaam en hoe je dan anders reageert. Ervaringstheater waar je als publiek je eigen theatrale ruimte ensceneert. Waarin je vrij wordt gelaten om te gaan en staan waar je maar wilt. De acteur lijkt afwezig. Hij heeft zich opgelost temidden van de rest van het publiek. Zijn slippers in het voorportaal van de zweethut ver-

schillen in niets van de rest van de achtergelaten slippers. De acteur is verdwenen van de scène, het begrip acteur is weggesmolten, opgegaan in de golven van hitte en afkoeling die het ritme van deze voorstelling bepalen.

Het rare wordt snel gewoon. Even is er nog de spanning om iets te zullen missen en heb je de neiging om op zoek te gaan naar het theater in de rest van het gebouw, maar al snel laat je dit los. Het theatrale gebeurt rond, met je, in je. De

Sauna in Exile HEINE RØSDAL AVDAL, METTE EDVARDSEN, LIV HANNE HAUGEN EN LAWRENCE MALSTAF/LES BAINS:: CONNECTIVE KAAITHEATER foto Martin Eilertsen

theatrale ervaring—*par excellence* en van oudsher gebaseerd op spanning—blaast in deze voorstelling stoom af. Hoe zou dat zijn voor de performers die hieraan deelnemen? Gieren de zenuwen door hun lijf voor de première? Zijn ze bang een *cue* te missen? Zijn ze in hun badjassen bezig met bevalligheid? Rest er iets van hun spreekwoordelijke ijdelheid? Uiterlijk is hen niets aan te zien. Ze lijken zich mee te laten voeren op deze rustige ambiance. Ze bekomen van eeuwenlange verantwoordelijkheid voor vermaak, lering en visueel vertier. Ze schijnen mee te genieten van deze oefening in het verdwijnen.

Uiteraard is de vrijplek die hier wordt gecreëerd evenzeer een fictie, ook dát weet je als toeschouwer. De Noorse sauna die hier in exil is,

is evengoed een scène. De intimiteit die wordt opgezet is zonaal en kunstmatig, ze geldt enkel binnen de perken van deze scène. En uiteraard word je als toeschouwer in je doen en laten weliswaar vriendelijk, maar toch voortdurend gemanipuleerd. Al zijn de acteurs quasi afwezig, ze hebben wel hun sporen achtergelaten op het traject dat het publiek aflegt. Deze leeggeacteerde installatie blijft een zeer expliciete vorm van theater. En toch en toch: die open opstelling, de hitte op de huid, de intieme setting, de zeer ambiënte sfeer, het initiatiefrecht van de toeschouwer, maken dat je dit gebeuren totaal anders ervaart. Theater op je bloot vel.

Live, liver, livest

Intussen aan de andere kant van de scène. De telefoon staat roodgloeiend. De voorstelling is al weken uitverkocht. Zelfs op de meest afgelegen plekken van de speellijst. Het publiek staat te drummen aan de ingang van de zaal. Achteraf wordt er zeer luid geapplaudisseerd. Iedereen tevreden. Je hoort dingen als, 'ja, in het echt is ze toch kleiner.' Of 'haar stem is nog schoner

dan in het feuilleton.' Voor de voorstellingen van *4 zusters* van De Tijd, waarin ook Antje De Boeck meespeelt, komt er een nieuw publiek opdagen. Toeschouwers die na *Stille waters* een televisie-BV ook 'in het echt' willen zien. De voorstelling is een alibi, de regisseur een noble onbekende, wat telt is de actrice ook live gezien te hebben. Deze aura-dimensie van de acteur heeft de laatste jaren enorm aan belang gewonnen. Acteurs verschijnen op het podium met een schaduw van televisie- of filmrollen achter zich. Hun theatrale bestaansrecht ontleenen ze aan de kijkdichtheid van de televisieprogramma's waarin ze optreden. Wie vandaag een televisievedette als Hubert Damen zou kunnen strikken voor een theaterrol, weet zich